

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ“

Приета от ФС (протокол №11/25.04.2024г.):

Приета от КС (протокол №11/16.04.2024г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Даниела Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО“

ЗА СПЕЦ: „Счетоводство и финанси“; ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4; СЕМЕСТЪР: 7

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	45	3
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	165	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Анита Атанасова)

2.
(гл. ас. д-р Илиян Христов)

3.
(гл. ас. д-р Драган Георгиев)

Ръководител катедра:
„Счетоводна отчетност“ (доц. д-р Надежда Попова-Йосифова)

I. АНОТАЦИЯ

Курсът по управленско счетоводство представлява уводна дисциплина в едно от двете основни направления в счетоводството (финансово счетоводство и управленско счетоводство). Той запознава студентите със съдържанието, целта, задачите, функциите, методите, измерителите, инструментите, използвани от управленското счетоводство. Акцентите са свързани с класификация на разходите, методи на калкулация, ползване на зависимостта разходи-обем-печалба, бюджетиране и бюджетен контрол, ценови решения, някои комплексни показатели и системи за измерване, оценка, управление представянето на предприятието. Очаква се студентите да имат основни познания по посочените теми; да са в състояние сами да ги доразвиват, разширяват, усъвършенстват и прилагат като счетоводители, контролери, контрольори, мениджъри.

Обучението по дисциплината развива:

- **Дигитална компетентност**, включително способност за търсене и намиране на подходяща счетоводна, финансова и нефинансова информация; умело, критично и отговорно използване на цифрови технологии за обучение, работа и социална дейност; създаване и/или използване на бази данни, както и архивна счетоводна информация от предходни отчетни периоди; създаване и/или работа със специализирани, десктоп, уеб и мобилни приложения;

- **Гражданска компетентност**, включително осъзнаване на необходимостта от участие в обществено значими дейности; умения за вземане на решения, които са в услуга на цялата общност;

- **Предприемаческа компетентност**, включваща дисциплина и отговорност; упоритост, работоспособност и гъвкавост; критично и аналитично мислене; финансова и счетоводна грамотност; управленски умения и умения за работа в екип; креативност и наблюдателност; психическа стабилност, включително работа под стрес и изтичащи срокове; актуални познания по данъчно, осигурително, трудово и търговско законодателство;

-- **Математическа компетентност** и компетентност в областта на точните науки, технологии и инженерство, включително развитие на математическо и логическо мислене; работа със статистически данни или създаване на такива данни за управление на предприятия или национална статистика;

- **Лична и социална компетентност**, включително разбиране и управление на различни видове взаимодействия и комуникации; умения за решаване на реални проблеми от практико-приложен характер.

Дисциплината е интегрирана/хибридна. В нея се ползват езикови, психологически, социални, икономически, счетоводни и правни познания; управленски подходи, изследователски методи и други умения.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
1. Въведение в управленското счетоводство		5	5	
1.1.	Същност на управленското счетоводство като научна дисциплина и практико- приложна дейност: Обект, предмет, метод, цел, задачи, измерители, инструменти.			
1.2.	Характеристика на управленското счетоводство на базата на сравнение с финансовото счетоводство.			

1.3.	Организация на управленското счетоводство в предприятията и функции на управленския счетоводител			
1.4.	Кратък обзор на развитието на управленското счетоводство по света и в България.			
2. Класификация на разходите за целите на управленското счетоводство		6	10	
2.1.	Разбиране за разходите за целите на управленското счетоводство и за целите на финансовото счетоводство.			
2.2.	Класификация на разходите според връзката им с финансовото счетоводство, калкулиране себестойността на продукцията и услугите и значението на тази класификация за управленското счетоводство.			
2.3.	Класификация на разходите според възможността да се контролират и значението на тази класификация за управленското счетоводство.			
2.4.	Класификация на разходите според връзката им с вземане на управленски решения и значението на тази класификация за управленското счетоводство.			
3. Калкулиране на себестойността		9	15	
3.1.	Калкулационна система.			
3.2.	Методи за калкулиране на съкратена себестойност от гледна точка на управленското счетоводство, от гледна точка на финансовото счетоводство и тяхното приложение.			
3.3.	Методи за калкулиране на пълна себестойност според управленското счетоводство, според финансовото счетоводство и тяхното приложение.			
3.4.	Методи за калкулиране на обща калкулационна сума (методи за отчитане на разходите).			
3.5.	Методи за калкулиране на себестойността на единица (техники за разпределение на разходите и изчисляване на единична себестойност).			
3.6.	Себестойностен тип цена – модели и подходи.			
4. Прилагане на зависимостта разходи- обем- печалба		5	10	
4.1.	Методи за определяне на постоянните и променливите разходи.			
4.2.	Ползване на зависимостта разходи – обем – печалба с цел определяне на критична точка в стойност или количество за даден продукт или дейност. Възможности за използване и ограничения.			
4.3.	Вземане на решение за цена, обем производство и продажби при определена целева печалба, на база зависимостта разходи – обем – печалба.			
4.4.	Абсолютна и относителна сигурност на база зависимостта разходи – обем – печалба. Оперативен ливъридж.			
4.5.	Вземане на решение за продължение или прекратяване на дадена дейност, за поемане на единични поръчки, решение за собствено производство или закупуване извън предприятието на дадени материални запаси, решение за ползване на дефицитни ресурси и други краткосрочни управленски решения, на база на зависимостта разходи – обем – печалба.			
4.6.	Ценови решения на база зависимостта разходи-обем-печалба			
5. Планиране, бюджетиране и бюджетен контрол		5	5	
5.1.	Цел на бюджетирането и видове бюджети. Бюджетен контрол.			

5.2.	Процес на планиране и елементи на бизнес-плана.			
5.3.	Функционални бюджети и бюджети по центрове на отговорности. Съвременни подходи към бюджетирането.			
	Общо:	30	45	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Контролна работа	1	40
1.2.	Тест	1	40
1.3.	Домашна работа	1	10
	Общо за семестриалното оценяване:	3	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	75
	Общо за сесийното оценяване:	1	75
	Общо за всички форми на контрол:	4	165

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Атанасова, А., Управленско счетоводство. Варна : Наука и икономика, 2021
2. Александрова, Н., Богданов, Х., Георгиев, Д., Марков, Г., Христов, И. (2014). Сборник от задачи и тестове по управленско счетоводство, Издателство „Наука и икономика“ при Икономически университет– Варна. Варна.
3. Велчева, Й., Димитрова, И. (2012). Управленско счетоводство, „РИИТ“ - Силистра, Русе.
4. Илиев, Г., Аверкович, Е., Симеонова, Р., Александров, С., Кузманова, Г., Михайлова, Р., Христова, Р., Крумова, Д., (2012). Управленско счетоводство, Академично издателство „Д. Ценов“, Свищов.
5. Йонкова, Б. (2008). Управленско счетоводство. Ромина, София.
6. Йонкова, Б., Орешаров, Н., Рупска, Т. (2010). Основен курс по управленско счетоводство. УНСС, София.
7. Павлова, М. (2010). Управленско счетоводство, ЛБМ инвест, Велико Търново.
8. Рупска, Т., Орешаров, Н., Кавалджиева, К. (2015). Управленско счетоводство (основен курс), Издателски комплекс на УНСС.
9. Трифонов, Т. (2009). Управленско счетоводство (за финансов мениджмънт). УНСС, София.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. ACCA(2018) Management Accounting MA. Berkshire: Kaplan Publ. P.28 ; 590 p. ; I.4.
2. Atanassova, A. (2017) Application of Management Accounting Tools in Bulgaria Knowledge for Market Use 2017: People in Economics - Decisions, Behavior and Normative Models : International Scientific Conference Proceedings, Olomouc : Palacky University , 2017, 22 - 28. http://knowledgeconference.upol.cz/downloads/2017-Knowledge_for_Market_Use_Proceedings.pdf.
3. Atanassova, A. (2016). Approaches to Define Management Accounting. Conference „Knowledge for Market Use“, UPOL, Czech Republic, September 2016, p.18-23. Olomouc. <http://knowledgeconference.upol.cz/downl>

4. Atanassova, A. (2016). Costing Methods and Their Use in Bulgaria. 3rd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2016, www.sgemsocial.org, SGEM2016 Conference Proceedings, ISBN 978-619-7105-74-2 / ISSN 2367-5659, 24-31 August, 2016, Book 2 Vol. 3, p.129-136, DOI: 10.5593/SGEMSOCIAL2016/B23/S06.017
- 5..AICPA, CIMA. (2020). GMAP Effective management accounting: Improving decisions and building successful organisations. [Online] Available at: <https://www.aicpa-cima-cn.com/upload/file/File20230710170611.pdf>, [Accessed: 30/09/2023]
- 6.AICPA. (2018). Rethinking the business model 2018. Business Models Concepts. [Online] Available at: <https://www.aicpa-cima.com/resources/download/business-models-concepts-cgma-white-paper>, [Accessed: 30/09/2023]
- 7.Atrill, P., McLanet, E. (2019). Management Accounting for Decision Makers Paperback, Pearson.
- 8.. CIMA (2017). Fundamentals of Management Accounting. Subject BA2 : Study Text : CIMA. Berkshire: Kaplan Publ.. XXIV ; 766 p.
9. CIMA (2017). Fundamentals of Management Accounting. Subject BA2 : Exam Practice Kit : CIMA. Berkshire: Kaplan Publ.. P.18 ; 128 p.
10. CIMA (2017) Management Accounting. Paper P1 : CIMA : Study Text . Berkshire: Kaplan Publ.. XX ; 698 p. ; I.6.
11. CIMA (2017) Management Accounting. Subject P1 : CIMA : Exam Practice Kit. Berkshire: Kaplan Publ.. P.20 ; 134 p.
12. Bhimani, A., Horngren. C.T. (2015). Management Accounting
13. Burns, J., Quinn, M., Warren, L., Oliveira, J. (2013). Management Accounting. McGraw Hill
14. Drury, C. (2016) "Management Accounting for Business", 6th edition, Cengage learning.
15. Drury, C. (2015) "Management and Cost Accounting", 9th edition, Cengage learning.
16. Georgiev, D. (2016) Applying Of The Uniform System Of Accounts For The Lodging Industry (USALI) For The Purposes Of Financial And Management Accounting, Izvestiya, 2016, issue 2, p. 154-167
17. Georgiev, D. (2014) Application of 'cost-volume-profit' Analysis In The Hotel Industry (Based on Survey Data of High-ranking Hotels in the North-east Region of Bulgaria), Izvestiya, issue 3, p. 48-60
18. Horngren, Ch.T., Datar, S. M., Rajan, M.V.(2013) Cost Accounting, Pearson.
19. Seal, W., Garrison, R. H. (2011) Management Accounting
20. Weygandt, J., Kimmel, P., Kieso, D. (2014). Accounting Principles, Wiley.
21. Атанасова, А. (2019) Финанасово счетоводни аспекти на трансферните цени : [Електронен ресурс] Икономика и компютърни науки = Economics and Computer Science : [Електронно] научно списание, Варна : Знание и бизнес, 5, 2019, 2, 20 - 38.
22. Атанасова, А. (2016). Класификация на разходите като инструмент за управление на предприятията в българската действителност. Електронно списание "Диалог" при Стопанска Академия "Д. А. Ценов"– Свищов, брой 3, 2016, с. 14- 34.Свищов. <http://www.uni-svishtov.bg/dialog/tit>
23. Атанасова, А. (2015). Разбиране за разходите за целите на управленското счетоводство. списание „Счетоводство плюс“, брой 12, 2015, с.12-14. Издателство „Мисъл“, София.
24. Атанасова, А. (2015). Организация на управленското счетоводство. Международна конференция „Икономиката в променяния се свят: национални, регионални и глобални измерения“, том 2, с.195-207. Издателство „Наука и икономика“ при Икономически университет– Варна. Варна.
25. Атанасова, А. (2015). Теории, направления, подходи, методи, инструменти на научно изследване в управленското счетоводство. Икономически изследвания на БАН, брой 2, 2015, с.131-158. София

26. Атанасова, А. (2015). Състояние на управленското счетоводство в България- резултати от емпирично изследване. Стено- Варна.
27. Атанасова, А. (2014). Счетоводна политика в управленското счетоводство- да или не. Списание на ИДЕС, 2014, с. 437- 464. София.
28. Atanassova, A. (2013). Transfer Pricing Research Project- Europe. International conference «Ukraine- Bulgaria- European Union: Contemporary State and Perspectives», p. 383- 390. ПП Вишемирський В. С.. Херсон.
29. Атанасова, А. (2012). Тенденции в развитието на анализа на стопанската дейност на предприятието. Международна научна конференция "Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката", том 4, с.37-49. Издателство „Наука и икономика” при Икономически университет– Варна. Варна.
30. Георгиев, Д. (2015). Специфични аспекти на приложение на зависимостта "разходи - обем - печалба" в хотелиерството на база високотехнологичните хотелски комплекси по българското Черноморие . Дисертационен труд - Варна : ИУ, 284 с.
31. Георгиев, Д. (2015). Изготвяне на система от профили на мултипликаторите на финансовия резултат в хотелиерството. -В: сп. Диалог, списание на СА „Д.А. Ценов“, бр.1/2015 г., с. 27-43
32. Георгиев, Д. (2014). Комплексен подход за анализ на динамиката на разходите при прилагане на метода „разходи-обем-печалба“ в хотелиерството // Научна конференция на младите научни работници: 2014 : Сборник с доклади . - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 444 с.: с табл., диагр. , с. 405-417
33. Георгиев, Д. (2013). Интегриран подход на база СVP анализ при проектиране и управление на менютата на заведенията за хранене и развлечения // Отговорен туризъм 2020: Сборник с доклади от международна конференция том II – Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 473 с. с табл., диагр., с.278-289
34. Георгиев, Д. (2013). USALI като инструмент за оптимизиране на генерираната информация за целите на финансовото и управленското счетоводство в предприятия от сферата на хотелиерството // Научна конференция на младите научни работници : 2013 : Сборник с доклади . - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 376 с. : с табл., диагр. , с. 62-71
35. Георгиев, Д., Христов, И., Генезис, еволюция и реализация на възгледите на СИМА за глобални принципи в управленското счетоводство. Известия. Сп. Икон. унив. - Варна, Варна : Наука и икономика https://journal.ue-varna.bg/uploads/20220308072542_197199712622704f69ff38.pdf, 66, 2022, 2, 185-202. ., ISSN(печатно) 1310-0343 , ISSN(онлайн) 2367-6949
36. Георгиев, Д., Христов, И., ИНИЦИАТИВИТЕ НА СИМА В ОТГОВОР НА ПРОМЕНЯЩИТЕ СЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ УМЕНИЯ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО В ДИГИТАЛНАТА ЕРА
Счетоводното образование като комплекс от знания, умения и компетентности : Сборник с доклади от научно-практическа конференция, Варна : Наука и икономика, 2023, 287-297., ISSN(печатно) 978-954-21-1137-5, ISSN(онлайн) 978-954-21-1137-5
37. Георгиев, Д., Христов, И. (2019). СИМА и динамичните промени в професионалната област // Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят : Сборник с доклади от научно-практическа конференция по повод 95 г. от създаването на кат. "Счетоводна отчетност", Варна : Наука и икономика, 386 - 396.
38. Георгиев, Д., Христов, И. (2017). Изследване на състоянието и развитието на управленското счетоводство на база на публикациите в специализираните счетоводни списания // Известия Сп. Икон. унив. - Варна , 61, 4, 291 - 301.
39. Георгиев, Др., Христов, И. (2017). Разкриване на актуалните теми в управленското счетоводство чрез литературен обзор на специализираните списания // Икономиката в

променяция се свят - национални, регионални и глобални измерения : ИПС - 2017 : Сборник с доклади от VIII междунар. науч. конф., 12 май 2017, Варна: Наука и икономика, 1, 305-310.

40. Христов, И. Стойностно базирана концепция за управление в контекста на управленското счетоводство. // Качество и полезност на счетоводната информация : Сб. с докл. от науч. конф. [на] ИУ–Варна, Кат. Счетоводна отчетност, 28 – 29 септ. 2012 г., Варна, Наука и икономика, 2012, с. 453 – 465.

41. Христов, И. Икономическа добавена стойност: обзор на научните изследвания и насоки за бъдещи проучвания. // Научна конференция на младите научни работници – 2013: Сборник с доклади – Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2013, с. 29 – 40.

42. Христов, И. Корекции в стойностните компоненти на показателя „икономическа добавена стойност“. // Научна конференция на младите научни работници – 2014: Сборник с доклади – Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2014, с. 418 – 427.

43. Христов, И. Изоставащи и водещи ключови показатели за оценка на резултатите от дейността на предприятието. // сп. Механика, транспорт, комуникации, том 12, брой 1, 2014, с. 21 – 26.

44. Христов, И. Интегриран модел за оценка на дейността на предприятието. // сп. Известия, Икономически университет Варна, брой 3/2014.

45. Христов, И. Икономическата добавена стойност като интегрален показател за оценка на дейността на предприятието. Дисертационен труд, Варна, 2015..

46. Христов, И., Димитрова, Л. Разбираемост на текстовата информация - концепция и приложение в съвременните изследвания по счетоводство .//Бизнес управление, бр. 2, 2016, с.41-62.